

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 1 (45)

Вінниця, 2024

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Дисемінація передового педагогічного досвіду
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Проби пера
- ❖ Конкурси
- ❖ Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Протокол № 7 від 14 лютого 2024 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.; **відповідальний редактор:** методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкар С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 1(45) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2024. 168с.

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

БУГА ОКСАНА, Інвестиційна привабливість регіонів як основа сталого розвитку країни.....	6
<u>АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МОДЕЛЮВАННЯ У ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЯК ЗАСОБУ ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО</u>	

ФАХІВЦЯ

СВЕРЛОВИЧ ВАЛЕНТИНА, НАДКЕРНИЧНА ЛЮБОВ Сучасна модель практичної підготовки майбутніх педагогів у коледжі.	10
БУЛЕЙКО ОЛЬГА, КАРЛОВА ОЛЕНА, Підготовка практикоорієнтованого фахового молодшого бакалавра в ВСП Вінницькому фаховому коледжі будівництва, архітектури та дизайну КНУБА.	14
МАЙДАНИК ОЛЕНА, МАРІЯ СЕНИШИНА, Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до громадянського виховання молодших школярів.	18
МІЛЩУК СВІТЛАНА, Використання технології вебквестів під час організації літньої педагогічної практики здобувачів освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта (з досвіду роботи)..	22
ЯКОВЛІВА ОЛЕНА, Процес спілкування як умова розвитку комунікативних умінь майбутніх учителів.....	27
ГУМЕНЮК ОКСАНА, Компетентнісна освіта - як основа професійно-особистісного розвитку майбутнього фахівця (з досвіду роботи)	29
ХАНІКОВА ІРИНА, СТЕЦЮК ІРИНА, Співпраця закладів педагогічної освіти з громадськими організаціями як засіб організації педагогічної практики роботи з дітьми з особливими освітніми потребами	31
ГАЛАН ОЛЬГА, ФАЛОВСЬКА ІРИНА, Дизайн-мислення в освітній діяльності.....	33
ДЕМКОВА ВІТА, Моделювання фізичних процесів у дослідницькій діяльності студентів.....	35
ЖУПАНОВА НАТАЛІЯ, Застосування моделювання на урок зарубіжної літератури.....	38
КОВАЛЬЧУК ІРИНА, ЧЕМЕРИС ІРИНА, Формування лідерських якостей у майбутніх фахівців як ключ до успіху в сучасному світі.	40
КОРНЕЛЮК ВІКТОР, Моделювання оцінювання взаємодії в освітньому процесі.	43
СОРОЧАН МАРИНА, Використання моделювання у процесі практичної підготовки як засобу професійно-особистісного розвитку здобувачів освіти в реаліях сьогодення.	45
ТЕРЕПА АЛЛА, Математичне моделювання як прийом формування математичної компетентності в майбутніх учителів початкової школи в педагогічних коледжах.	49
ВОЙТЕНКО ГАЛИНА, КУЗЕМА ГАННА, Вплив освітньої інноватики на креативний розвиток професійних здібностей майбутніх вчителів.	54
КРАМСЬКА ЗОЯ, КРУГЛИК МАРИНА, Проектування освітнього простору закладу дошкільної освіти як умова розвитку дитини.	57
ПАЩЕНКО МАЯ, КОВАЛЕНКО КАТЕРИНА, Реалізація моделі освітнього простору шляхом впровадження у практику технології педагогічного проектування у закладах дошкільної освіти...	59
СИНЕГУБ ЯРОСЛАВА, ГОРДІЙЧУК МАР'ЯНА, Моделювання освітнього середовища закладів вищої освіти.	61
ДЕНИСЮК ТЕТЯНА, ГОРОБЧУК КАТЕРИНА, Екологічний підхід до проблеми створення моделі освітньої системи в Україні.	63
ТРОЯН НАТАЛІЯ, ДІДЕНКО АНАСТАСІЯ, Дистанційне проведення педагогічної практики: важливі акценти впровадження (з досвіду роботи).....	65

МУЗИЧНИЙ СВІТ У НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

АГЕЙКІНА-СТАРЧЕНКО ТЕТЯНА, ЛЮБЧИК КАТЕРИНА, Світова прем'єра хорового циклу «Псалми Давидові» Р. Толмачова за поезією Т.Г. Шевченка.	67
СТЕПОВА АЛЛА, Музично-педагогічна діяльність українських композиторів XIX - початку XX століть.....	70
КАСЬКО ТЕТЯНА, СТОРОЖУК НАТАЛІЯ, Специфіка викладання хорового диригування в умовах дистанційного навчання для майбутніх вчителів музичного мистецтва.	75

ІСКРА СВІТЛАНА, ГАВРІЛОВА СОФІЯ , Організація роботи з вокальним ансамблем: теоретичні та практичні аспекти.	78
МАЗУР АЛЬБІНА , Формування музично-естетичного смаку студентів на занятті з постановки голосу.	81
ІСКРА СВІТЛАНА, КИРИЛЮК ДМИТРО , Вокально-хорове виховання як основа формування співацьких навичок школярів.	84
ЧОРНА НАТАЛЯ, ХОЛОДЮК МАРІЯ , Театралізована діяльність на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО: види та форми.	88
БОГОЦЬКА ВАЛЕНТИНА, СЕГЕДА МИКОЛА , Використання мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти.	93
ТОМЧУК АННА, МЕЛЬНИК ГАЛИНА , Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі на уроках музичного мистецтва.	97

ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ: РОЗРОБЛЕННЯ, ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ

МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

СКРИПНИК НАДІЯ, ЛЕБЕДЬ ЮЛІЯ, ТКАЧУК АНАСТАСІЯ , Формування риторичної компетентності здобувачів освіти у процесі навчання.	101
МІНОВА ЄЛИЗАВЕТА, ГОЛОВАНЮК ВАЛЕНТИНА , Біблійні алюзії в контексті літератури постмодернізму (на прикладі роману «Історія світу в 10,5 розділах» Джуліана Барнса).	107
ІСКРА СВІТЛАНА, СТАВНІЙЧУК МАЙЯ , Український пісенний фольклор як складова репертуару дитячих вокальних ансамблів.	113
ВАЦАК КРІСТІНА , Концепти дитинства у творчості М. Вінграновського.	117
ЦІСАР ІРИНА, КСЕНЧИНА ОЛЕСЯ , Використання українського фольклору в мовленнєвому розвитку старших дошкільників.	120
БЕРЕЖАНСЬКА ОЛЬГА , Впровадження STEM-освіти на заняттях з української мови та літератури.	123
ЯКОВЕНКО ТЕТЯНА, ВОНСОВИЧ ОЛЕНА , Неокласичні традиції у творчості Максима Рильського.	126

НОТАТКИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ, ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ

ПЕТРЮК ВАЛЕНТИНА , Використання в організації роботи творів В.О.Сухомлинського як засобу морального виховання дітей дошкільного віку.	129
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, БАКУНЧИК ЯНА , Основні аспекти формування грамотності та розвитку мовлення здобувачів початкової освіти у процесі вивчення української мови.	132
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, ПАРУБОЧА МАРІЯ , Фундаментальність проблеми формування орфографічних умінь здобувачів початкової освіти у сучасному освітньому просторі.	137
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, МАРУЩАК ВІКТОРІЯ , Втілення інноваційних технологій на уроках в початковій школі як запорука ефективної спільної навчальної діяльності педагога та здобувачів початкової освіти.	140
ОСАДЧА ЛЮДМИЛА , Рівень хореографічної підготовленості старшокласниць на уроках фізичної культури за варіативним модулем «Хореографія».	146
ЦІСАР ІРИНА, БЛУДЧА АНАСТАСІЯ , Роль пісочної терапії у формуванні зв'язного мовлення дошкільнят.	148
ІННА БАРЩЕВСЬКА , Особливості діагностики та педагогічного супроводу дітей із синдромом Аспергера та СДУГ.	151
ВАКОЛЮК ТЕТЯНА, ЯКОВЛІВА ОЛЕНА , Проблема булінгу у шкільному середовищі.	155
ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, ЦІСАР ІРИНА , Інноваційні технології в роботі з дітьми ООП.	157
ЯКОВЕЦЬ НАТАЛІЯ , Літературний проект як ефективний формат освітньої діяльності в ЗДО, засіб розвитку національно-патріотичних почуттів дошкільників та формування інтересу до сучасної книги (зі збірника проектів за творами сучасних українських авторів).	160

ВІДОМІ ІМЕНА

КІСЕЛЬОВ ДМИТРО , Бертольт Брехт: теорія «Епічного театру». Зміст явищ.	162
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ , Наш останній король – Stanislaw August Poniatowski.	165

СЛОВО РЕДАКТОРА

Два роки Україна бореться проти агресії росії, два роки як життя народу поділилося на: до і після. Змінилося все: побут, цінності і навіть окремі професії. Єдине залишається непохитним – любов до Батьківщини та бажання бути вільними!

Попри важкі, нестабільні часи українська молодь вірить у власні сили та прагне справедливості. Велика кількість здобувачів освіти всієї України подалися до лав ЗСУ та борються за незалежність й суверенітет держави. І це свідомий вибір. Вибір, який заслуговує на повагу та за який не соромно!

Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж теж має своїх героїв. Це «вчорашні» студенти, які без вагань стали на наш захист. Ми стараємося підтримати та допомогти тим, які невтомно виборює кожен клаптик рідної землі.

З перших днів повномасштабного вторгнення студенти та працівники коледжу активно долучилися до волонтерської діяльності. Виготовлення окопних свічок та оберегів для захисників, пошиття балаклав, плетіння маскувальних сіток, донорство, приготування та доставка їжі, допомога біженцям, формування індивідуальних аптечок, участь у благодійних концертах та футбольних матчах – усе це види волонтерської допомоги, яку надавали та продовжують надавати наші студенти й працівники. Ми проводимо благодійні ярмарки, беремо участь у всеукраїнських акціях на підтримку ЗСУ і

військовослужбовців, які проходять лікування та курси реабілітації.

За ініціативи наших викладачів зібрані кошти та придбані автівки для підрозділів, в яких служать наші випускники, і на даний час перебувають на передовій.

Дуже боляче згадувати про втрати. Ми із сумом вшановуємо пам'ять тих, хто нажаль, віддав своє життя за майбутнє. Задля виховання патріотизму молодого покоління, з метою загострення уваги до сучасних проблем і цінностей у коледжі щоранку звучить хвилина мовчання в пам'ять загиблим воїнам та всім жертвам цієї кровавої війни, проводяться виховні заходи та години спілкування.

Ми відкрили Стіну пам'яті загиблих студентів і випускників коледжу аби ніхто і ніколи не викреслив із своєї пам'яті воїнів, які захищали нас, нашу землю, нашу країну від ворога.

Ми також беремо участь у благодійних акціях, які допоможуть нашим студентам обрати для себе правильну позицію та зрозуміти головне – Україна наше все!

І після темряви обов'язково прийде світло, й добро переможе зло. Ми свято віримо у Збройні Сили України і боремося до кінця. Ми продовжуємо писати, творити, досліджувати та навчати.... Правда на нашому боці, тому задля майбутнього покоління ми зобов'язані вистояти, і на своєму освітньому фронті зробити все можливе задля ПЕРЕМОГИ!!!

УКРАЇНСЬКИЙ ПІСЕННИЙ ФОЛЬКЛОР ЯК СКЛАДОВА РЕПЕРТУАРУ ДИТЯЧИХ ВОКАЛЬНИХ АНСАМБЛІВ

УДК 784.4(=161.2)

ІСКРА СВІТЛАНА

кандидат мистецтвознавства,

завідувачка кафедри теорії та методики музичного виховання

СТАВНІЙЧУК МАЙЯ

здобувачка освіти факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Анотація. У статті розглядається потенціал українського фольклору у контексті музичного виховання школярів. Охарактеризована мистецька форма фольклорного вокального ансамблю та специфіка його використання. Визначено арт-терапевтичні складові українського пісенного фольклору.

Ключові слова: український фольклор, вокальний ансамбль, музичне виховання школярів.

Постановка проблеми. Розвиток національної системи освіти в Україні як необхідний елемент розбудови самостійної держави вимагає вдосконалення існуючих форм і методів виховного впливу на особистість школяра. Виховання різнобічно та гармонійно розвинутої особистості є одним з найважливіших завдань на сучасному етапі розвитку суспільства, в якому збагачення духовного світу людини передбачає як накопичення знань, так і формування творчого потенціалу та внутрішньої культури особистості. Пріоритетне місце в освіті належить музичному вихованню, завдяки якому світ для дитини стає більш зрозумілим і доступним.

Особливого значення у цьому сенсі набуває український фольклор, який супроводжує дитину з перших років її життя, є невичерпним джерелом розвитку її мовлення, збагачення образними виразами, виховання морально-етичних навичок. Він відображає життя народу, його історію, мову, мудрість. Саме тому сьогодні надзвичайно актуальною є проблема використання українського фольклору у процесі музичного виховання школярів.

Аналіз наукових джерел. Дослідження проблеми використання українського фольклору в музичному вихованні школярів має глибоке коріння.

Так, питанням виховання духовного потенціалу засобами у вихованні

особистості займалися Г. Сковорода, Т. Шевченко, І. Франко, Леся Українка, Б. Грінченко та М. Драгоманов. Багато вчених, педагогів та мистецтвознавців присвятили свої дослідження фольклорним надбанням в освітньому процесі (О. Духнович, М. Леонтович, М. Лисенко, М. Вербицький, М. Максимович, С. Русова, П. Сокальський та ін.). Питанням виховання духовного потенціалу та використання фольклору присвячені праці багатьох сучасників, серед яких А. Авдієвський, О. Дей, М. Дмитренко, А. Іваницький, С. Мишанич, О. Олексюк, М. Стельмахович та ін. Безсумнівно, тема фольклору є достатньо дослідженою, але в більшості своїй вченими розглядаються окремі жанри та види автентичного фольклору.

Проте вплив фольклорного ансамблевого виконання на музичне виховання школярів в наукових працях висвітлено недостатньо.

Мета статті – висвітлити роль використання українського фольклору у процесі роботи вокальних ансамблів та показати його значення у музичному розвитку школярів.

Виклад основного матеріалу. Значущі риси конкретної людини формуються під дією різних чинників: середовища, яке її оточує, суспільства, педагогів, батьків. Розвиток потенціалу дітей – одна з найдавніших людських справ, яка і в теперішній час актуальна. Дитинство – це період примноження музичних вражень,

посиленого музичного сприймання, розвитку емоційної сфери та творчої уяви. Музика є таким видом мистецтва, який істотно впливає на виховання особистості в період її формування.

Виховання на основі здобутків національної спадщини надає можливість дитині перейняти те найліпше, що український народ створював впродовж віків. Вплив музичної народної творчості на становлення особистості неможливо переоцінити. Адже, науковцями доведено, що український фольклор є природним підґрунтям розвитку особистості, оскільки є близьким до генетичного коду народу. Життя народу, його народна мудрість відображена у фольклорі, що перекладі з англійської означає «народну мудрість, народне значення» [2].

Так, ще видатні педагоги В. Сухомлинський та К. Ушинський визнавали народну музику основою виховання майбутніх поколінь, адже у фольклорних творах зафіксовано життєві спостереження наших предків [4].

Український фольклор торкає найтонші струни душі і дитяче серце відгукується на українську народну музику добротою, любов'ю, усвідомленням власної гідності і приналежності до народної культури. Почуття причетності очищує душу дитини і направляє її на шлях краси і справедливості. Музичний фольклор не тільки формує музичні здібності дитини, а й впливає на розумовий розвиток підвищує інтелект [5].

В концепції естетичного виховання молодого покоління підкреслюється, що в сучасному світі, перевантаженому різноманітною інформацією та нечуваними можливостями Інтернету, особливо важливо звертатися до першоджерел української культури – до фольклору. Відродження національної культури та побудова національної школи вимагає нового підходу до виховання молоді.

Отже, нова концепція музично-естетичного виховання повинна опиратися на кращі зразки українського національного фольклору, виховувати любов до народних українських традицій, до рідної землі та

історії наших предків. Вона сприяє формуванню основних компонентів духовного світу молоді, національній самосвідомості та патріотичного мислення. Ця концепція знайшла своє відображення у сучасній системі освіти та виховання. Вона, у першу чергу, пов'язана з всебічним використанням кращих зразків української музичної творчості – фольклору нашого народу [2; 5].

Музичне виховання є одним з найважливіших напрямків особистісного становлення й формування ціннісних орієнтацій дітей. Актуальним у цьому контексті є пошук нових форм та методів, спрямованих на розвиток музичних здібностей з використанням музичного фольклору України.

Основною формою ознайомлення школярів з українським фольклором є урок музичного мистецтва. Дуже важливо, що сьогодні шкільні програми повертаються до вивчення історії українського народу, яка знайшла своє відображення і в українській пісні – наймогутнішій складовій українського національного фольклору. Надзвичайно важливо ознайомити молодь з багатоманітною української народної творчості та донести до неї глибину та важливість цього явища для становлення особистості з багатим внутрішнім світом та патріотичним запалом.

Також, великі можливості в сучасних освітніх закладах має позакласна робота, яка сприяє розкриттю здібностей школярів та розв'язанню важливих освітніх і виховних проблем, формуванню творчо обдарованої особистості. Вдало організовані позакласні заняття задовольняють інтереси та бажання школярів, створюють простір для естетичного, духовного, морального зростання дитини. Такими, на нашу думку, можуть бути заняття з вивчення музичного фольклору, оскільки вони надають можливість школярам детальніше познайомитись із музичним фольклором своєї Батьківщини, корінних народів та національних меншин, дізнатись про творчість сучасних фольклорних колективів,

бути активними учасниками фольклорних свят тощо.

На сьогоднішній день, перед музичними педагогами постає важливе питання: «Чи може бути музичний фольклор джерелом формування вокальних навичок учнів?». Сучасна музична педагогіка акцентує увагу на ефективності застосування та вивчення українського фольклору для розвитку вокальних здібностей школярів [11].

Як відомо, найбільш усталеною формою музичного навчання та виховання вокальної культури у школярів є ансамбль.

Основна мета більшості вокальних ансамблів – розвинути любов до колективного співу, музичне почуття й смак. Вокально-ансамблеве виконання розвиває загальну музикальність виконавців, допомагає почути себе зі сторони і об'єктивно оцінити свої можливості і сили. Добре розвинений музичний смак і слух дозволяють аналізувати спів інших виконавців, у тому числі і професійних. Успішний виконавець ансамблю, який прагне до професійного розвитку, зможе надалі сам організувати творчий колектив, ставши керівником і носієм музичної культури.

Ансамблеве виконавство народних пісень, на думку Г. Сковороди, І. Котляревського, А. Духновича, функціонує як засіб морального та естетичного становлення молоді.

Слід зауважити, що існує специфіка складу саме фольклорного ансамблю, його виконавських та інтерпретаційних можливостей. Основною особливістю такого ансамблю стає не тільки буквальне виконання музичного твору, а й показ контексту існування-буття цього твору. Тобто, кожен музичний твір містить певне ідейне навантаження, в якому закріплена не тільки словесно-музична значущість, а й певна картинка з побуту народу, соціально-історичні реалії його буття. Це створює певну картинку з життя народу.

Сьогодні існує безліч ансамблів, які виконують фольк-рок (етно-рок), поп-фольк (етно-поп), сучасний фольк, прогресив-фольк, фольк-барок тощо. Сучасні

технології дають змогу змінити традиційний інструментарій, ввести необхідні спецефекти, а розвиток вокальної техніки сприяє появі нових манер виконання. Водночас цей похідний від автентичного, стилізований фольклор хоча й більше відповідає сучасним реаліям буття, проте формує потребу занурення у власне автентичну українську культуру.

Варто зазначити, що ансамблеве виконавство є найбільш характерним для народної музики. Це обґрунтовано передусім реаліями створення та виконання українських народних пісень, бо однією з типових ознак фольклору є його колективність. Фольклор існує як соціокультурне явище, де «через пісню та її соціальне функціонування зберігаються та збагачуються духовні цінності народу, які передаються від покоління до покоління» [5, 190].

Значний вплив обрядових українських пісень на вокально-виховний розвиток школярів не викликає сумніву. Виконуючи такі пісні, школярі вивчають традиції народного бачення, спроби пояснити природні явища та впливати на навколишнє середовище. Фольклор є певним літописом, дослідженням та зафіксованими спостереженнями людей за сонцем, місяцем, небом, хмарами, вітром, рослинами і тваринами. Все, що відкривалося людському оку та розуму, певні закономірності у природі, все фіксувалося в пісенному фольклорі [9].

Загальний аналіз сучасного вокального фольклорного репертуару для дітей виявляє, що більшість пісень побудовано на 2–3 звуках та охоплює інтервал терції чи кварта. Більш складні твори переважно є наслідком запозичень з дорослого репертуару, що притаманно й дитячому фольклорному ансамблю. Більш ускладнені наспіви характеризуються такими природними характеристиками, як голосні крики, насвистування та інші звуки, притаманні дитячим забавкам та іграм.

Виховне значення мають також і жартівливі пісеньки. Вони допомагають дитині уважніше засвоювати правила

хорошої поведінки, бути терплячою, відучитися вередувати. Жартівливі пісні, як й інші жанри дитячого літературно-музичного фольклору, є незамінним засобом розвитку мовлення дітей. Вони допомагають сформувати естетичний смак, виховати любов до української мови, сприяють розвитку дитячої творчості. Більшість жартівливих пісень – забавлянок цікава за змістом, різноманітна за художнім задумом. Події в них відбуваються динамічно, що відповідає психофізіологічним особливостям дітей. Завдяки наведеним особливостям забавлянки сприяють розвитку в дітей відчуття ритму, збадьорюють, спонукають до активних дій [6].

Разом з тим, з огляду на завищену інформованість дітей, сучасні педагоги виокремлюють арт-терапевтичний ефект народного мистецтва на заняттях із дітьми. Саме завдяки фольклорним пісням діти відчувають глибокий зв'язок між поколіннями, намагаються втілювати в ігровій формі традиційні дії календарно-обрядових, жартівних пісень, вивчають особливу мову колискових. Все це підкріплюється музичною грою, рухами, хороводами.

Таким чином, діти отримують психологічне розвантаження, рефлексійно з'являється спокій, відчуття захищеності, впевненості в собі, своїх силах, внутрішнє задоволення, радість.

Варто наголосити на тому, що позитивної психологічної рефлексії можна досягти завдяки типовим ритмоінтонаціям та специфічним звукам (наприклад, заклики птахів чи плачі-голосіння), словам-маркерам (котик-воркотик), що використовуються у фольклорі.

В ансамблевому співі відбувається певне моделювання життєвої ситуації, яке теж безпосередньо впливає на відносини у колективі, дає змогу зіставити пріоритети індивідуального та колективного, знайти та визначити місце особистості в соціумі. Різноманітність образного ряду учасників ансамблю сприяє створенню умов для самовираження особистості, акцентуванню уваги на важливості кожної дитини відповідно до її творчого потенціалу.

Висновки. Отже, використання українського фольклору у процесі роботи вокального ансамблю має надзвичайно велике значення у музичному розвитку школярів. Фольклорний ансамбль постає як специфічна форма творчого колективу, що є носієм народних традицій, чия діяльність орієнтована на опанування, збереження та трансляцію цінностей народної культури в сучасному культуропросторі. Саме опанування українських фольклорних традицій сприяє зануренню в справжню ідейну сутність нашого народу, його колективність, соборність, єдність. Глибоке знання свого коріння, генези своєї сутності дає змогу не тільки любити українську мову і культуру, а й позиціонувати її як частину європейської скарбниці народних традицій.

Музичне виховання засобами українського фольклору найбільш природним шляхом створює умови для розкриття природних здібностей учня, формування його творчої активності, виховання самобутності, реалізації творчого потенціалу. Таким чином, вивчення традицій народно-пісенної творчості є найбільш ефективним засобом розвитку ансамблевого співу й формування музичної культури школярів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вишневецький О.І. Теоретичні основи сучасного українського виховання. Львів, 2000. 234 с.
2. Використання українського фольклору на уроках музичного мистецтва: метод. рекомендації. Режим доступу: URL : <https://naurok.com.ua/metodichni-rekomendaci-vikoristannya-ukra-nskogo-folkloru-na-urokah-muzichnogo-mistectva-149527.html>
3. Даник А. Вироблення у дітей позитивного ставлення до праці засобами української народної пісні. Мистецтво та освіта. 2003. № 7. С. 6-9.

4. Дідич Г. Вплив народної музики на морально-естетичне виховання школярів. Наукові записки. 2014. Вип. 125. С. 67-70.
5. Духовний розвиток особистості засобами мистецтва: Навчально-методичний посібник. Автор і упорядник С.Т.Репетій. Біла Церква, 2005. 399 с.
6. Іваницький А. І. Український музичний фольклор. Вінниця: Нова книга, 2004. С. 320.
7. Козіна О. Вплив української народної пісні на формування професійної компетентності майбутніх учителів музики. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2014. № 10 (Ч. 1). С. 189-193.
8. Лисенко Н. В. Етнопедагогіка дитинства. Навчально-методичний посібник. Київ: Видавничий Дім Слово, 2011. 720 с.
9. Осипець Р. Українська народна пісня – основа музичного виховання. Мистецтво та освіта. 2003. № 4. С. 6-9.

*Стаття надійшла до редакції
09 лютого 2024*

КОНЦЕПТИ ДИТИНСТВА У ТВОРЧОСТІ М. ВІНГРАНОВСЬКОГО

УДК 821.161.2.09 Вінграновський

ВАЦАК КРИСТІНА

*здобувачка освіти філологічного факультету
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

Abstract. *The article reveals the relevance of using the theme of childhood in M. Wingranowski's prose and poetry for and about children. The author emphasizes the connection between the child and the nature around him/her, pays a lot of attention to the inner world of young characters and their actions.*

Ключові слова: *М. Вінграновський, дитинство, проза, поетичний світ, життя, свобода, душа.*

Постановка проблеми. Ідея самодостатньої цінності людської душі, неповторності особистості, морального досвіду людства та його високих етичних стандартів, утвердження доброти, благородства, совісті була однією з домінантних ідей дитячих літературних творів в українській класичній літературі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми відтворення концепту дитинства, легкості й свободи були і будуть актуальними завжди. Письменники, які створювали книжки для дітей теж не оминають цієї теми. Зокрема, М. Вінграновський дітям присвятив немало поезій та прозових творів. Враховуючи вище сказане, спробуємо, з огляду на праці філософів (Декарт, Гомілко) та психологів (Мід, Юнг) простежити, як один з найкращих українських письменників II пол. XX століття зображає дитячий світ у своєму поетичному і прозовому доробку.

Власне, майже вся поезія М. Вінграновського могла б розглядатися в сенсі зазначеному О. Гомілком, що «дитинство не є перепорою на шляху до дорослого життя, а постійно живлячим людські сили джерелом наснаги, енергії, неупередженості, зацікавленості». Письменник, як і його юні герої, вірить в диво, «а диво стає хлібом насущним його поезії». Як справедливо наголошує Т. Салига, за образами М. Вінграновського стоїть «свято дитинства».

Метою статті є відображення образу дитинства у творчості М. Вінграновського.

Виклад основного матеріалу дослідження. Микола Степанович був поетом, прозаїком, кіноактором, кінорежисером, сценаристом. Звідки в одній людині скільки талантів? Микола Вінграновський казав: «Воно виходить у мене, сказати б, само по собі. Це не моя примха, не спеціальна запрограмованість».

Діти для Вінграновського – не просто тема, це особливе ставлення до життя,